

Чжан Лей

аспірантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧІВ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Аналіз наукових джерел свідчить про зростаючий інтерес до проблеми розвитку професійної компетентності викладачів вищої школи.

Теоретико-методичні основи професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти розкривали у своїх дослідженнях А. Алексюк, Т. Борова, А. Деркач, Г. Єльнікова, Г. Кравченко, Н. Кузьміна, В. Лозова, В. Олійник, О. Романовський, З. Рябова, Т. Сорочан та інші. Останнім часом науковці акцентують увагу на тому, що професійний розвиток – це процес формування професіоналізму особистості, що спрямовує її саморозвиток, який відбувається у професійній діяльності і безпосередньо у професійній взаємодії. Наразі проблема професійного розвитку викладачів закладу вищої освіти розглядається не тільки в умовах виконання свої професійних обов'язків на кафедрі, але й у системі післядипломної освіти, яка включає в себе перепідготовку та підвищення кваліфікації співробітників [3; 4].

Особливістю розвитку професійної компетентності педагогів соціально-гуманітарного профілю є безперервний розвиток їх професійної компетентності впродовж власної професійної діяльності.

Згідно з Законом України «Про професійний розвиток працівників» ст.2 п.2 Державна політика у сфері професійного розвитку працівників формується за принципами: доступності професійного розвитку працівникам; вільного вибору роботодавцем форм і методів забезпечення професійного розвитку працівників з урахуванням специфіки їх роботи; додержання інтересів роботодавця та працівника; безперервності процесу професійного розвитку працівників [2].

Професійний розвиток викладачів соціально-гуманітарного профілю слід розглядати як безперервний процес формування комплексу професійно значущих якостей, що виражають цілісну структуру й особливості науково-педагогічної діяльності. Розвиток професійної компетентності викладачів соціально-гуманітарного профілю передбачає володіння глибокими науковими знаннями з навчальних дисциплін; вміння креативно мислити та відстоювати свої індивідуальні переконання під час проведення наукових досліджень; формування сприйнятливості до освітніх педагогічних інновацій, що передбачає розвиток здатності адаптуватися до змін у науковому професійному середовищі тощо. Велике значення в процесі професійного розвитку викладачів соціально-гуманітарного профілю мають зовнішні та внутрішні чинники, які спонукають до професійного саморозвитку, самооцінки якості власної професійної діяльності, самоосвіти, а отже до професійного самовдосконалення [1; 3].

Згідно «Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів» [5] основними завданнями навчання працівників є:

– оновлення та розширення знань, формування нових професійних компетентностей в психолого-педагогічній, науково-дослідній, організаційно-управлінській діяльності;

– засвоєння інноваційних технологій, форм, методів та засобів навчання; набуття досвіду формування змісту навчання з урахуванням його цільового спрямування, посадових обов'язків працівників, здобутої освіти, досвіду практичної роботи та професійної діяльності, їх інтересів і потреб;

– вивчення педагогічного досвіду, сучасного виробництва, методів управління, ознайомлення з досягненнями науки, техніки і виробництва та перспективами їх розвитку;

– розроблення пропозицій щодо удосконалення навчально-виховного процесу, впровадження у практику навчання кращих досягнень науки, техніки і виробництва;

– застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання, що передбачає його диференціацію, індивідуалізацію, запровадження дистанційних, інформаційно-комунікативних технологій навчання.

Основними шляхами професійного розвитку викладачів соціально-гуманітарного профілю вищої школи вважаються наступні:

1. Формування освітнього середовища через професійну взаємодію з колегами: участь у колективних та групових інноваційних формах науково-методичної роботи (співпраця у творчих групах з питань дослідницької діяльності, організація консультативно-методичних груп, участь у наукових форумах, презентаціях, наукових дискусіях, діалогах, консиліумах, захисті творчих кооперативних проєктів, програм, передових ідей; підготовка до видання фахових наукових програм та праць).

2. Створення гнучкої системи безперервної освіти викладача в основу якої покладено професійно-педагогічну мобільність, яка розглядається як відкрита, адаптивна, комунікативна, інноваційна система професійного розвитку.

3. Забезпечення інформаційно-освітнього простору з рівноправним доступом до інформаційно-освітніх ресурсів.

Отже, професійний розвиток викладачів закладів вищої освіти – це процес, який передбачає створення умов для реалізації безперервної фахової освіти з метою удосконалення професійних знань, умінь, навичок й компетентностей, необхідних для реалізації педагогічної, наукової, науково-технічної та методичної діяльності та відповідає досягненню особистісно значущим цілям.

Список використаних джерел:

1. Адаптивне управління: трансформація в закладах освіти різного рівня організації та результативність його практичного впровадження. (2021) Кол. Монографія: Г.В. Єльнікова, І.П. Анненкова, Г.Ю. Кравченко, С.Г. Немченко, В.С. Ульянова. За заг. і наук. ред Г.В. Єльнікової, Харків: Мачулін, 2021. 398 с.
2. Закон України «Про професійний розвиток працівників» [Електронний ресурс]. 12 січня 2012 р. № 4312-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 39, ст.. 462. – Режим доступу: [www. URL.:http://zakon2.rada.gov.ua/lavas/4312-17](http://zakon2.rada.gov.ua/lavas/4312-17).
3. Кравченко Г. Ю. Управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти / Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники В. Ільїнський, А. Душний]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветка», 2018. Вип. 21. Т1. С. 192-196.
4. Мірошник С.І. Професійний розвиток педагога: сучасні підходи / Світлана Іванівна Мірошник // Електронний ресурс:[Веб-сайт]. Електронні дані. Народна освіта. 2016. Випуск №2 (29). Режим доступу: <http://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/754>
5. Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів [Чинний від 24.01.2013 р. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від № 48 «Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів»] // Офіційний вісник України. 2013. №28. 328 с. (Нормативні директивні правові документи).